

PROGRAMA D'HISTORIA DEL PENSAMENT POLITIC - CURS 1990-1991

FACULTAT DE CIENCIES POLITIQUES I DE SOCIOLOGIA

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA

Història del Pensament Polític

Professor Josep M. Colomer.

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia.

Universitat Autònoma de Barcelona,

Programa

1. EL REALISME POLITIC

Machiavelli.

La conducta dels governants i la seva relació amb els governats.

Enfocament empírico-comparatiu i històric.

Supostos de conducta: el desig de poder i el desig de seguretat.- Virtú vs. fortuna.- La virtú: la força i l'engany.- L'home polític: lleó i guineu.

La república i el principat nou.

Realisme polític i raó d'Estat.

2. EL CONTRACTE

Hobbes

L'obligació política.

Racionalisme. Deconstrucció i anàlisi.- El paper de la psicologia (materialista) i la lògica (matemàtica).

Individualisme metodològic, supòsit d'egoisme.- Motivacions: por a la mort, desig de seguretat.- El poder com a substància.- Estat de naturalesa com a estat de guerra.- Contracte político-social.- República i sobirania.- L'Estat cristià.

La qüestió de la monarquia.

Iusnaturalisme i positivisme jurídic.

Locke

Obligació política, desobediència i revolució.

Empirisme i iusnaturalisme.- Creacionisme, llei natural i racionalitat humana.

Estat de naturalesa i cooperació.- Contracte social i contracte polític.- Propietat i conflicte.- Govern civil: jutge imparcial i consens.- Dret de rebel·lió.

Eleccions i divisió de poders.

Contractualisme i drets naturals.

Rousseau

La democràcia.

Hipòtesis raonables i condicionals. Naturalisme.

L'estat de naturalesa com a estat de bondat solitària.- Societat com a estat de guerra.- Contracte social-polític.- Voluntat general i interès general.- Llibertat civil.

Democràcia com a sobirania popular.- Democràcia i aristocràcia com a formes de govern.- La religió civil.

El jacobinisme.

Kant

L'Estat de dret.

Raó pura i raó pràctica. L'imperatiu categòric.- Home i Naturalesa: la sociabilitat insociable.- Filosofia de la història.

Política com a moral.- Contracte i política del dret.- La pau perpètua.

Garanties, divisió de poders, govern representatiu.- Reformes i revolució.

Contractualisme i moral.

3. SOCIOLOGIA I CULTURA POLITICA

Montesquieu

Despotisme i llibertat.

Enfocament empírico-comparatiu. Racionalisme.

L'esperit de les lleis.- La llibertat.- Divisió de poders i cossos intermedis.

Les virtuts de les formes de govern.

L'enfocament sociològic de la política.

Tocqueville

Llibertat i igualtat.

Enfocament empírico-comparatiu.

Condicions socials de la democràcia: la igualtat d'oportunitats.- Tirania de la majoria; individualisme passiu.- El despotisme democràtic.

Llibertat de premsa; divisió de poders; govern local; cultura cívica; religió civil.

La cultura política.

4. L'ECONOMIA POLITICA

Entre Hume i Smith

Els interessos i les passions.

Individualisme metodològic; supòsit d'autopreferència i racionalitat instrumental. El conseqüencialisme moral.

Les conseqüències no-intencionades.- Vicis privats, beneficis públics.-

Intercanvis amb mutu benefici.- Utilitat privada i utilitat social.- Simpatia i benevolència.

El mètode econòmic en política.

Bentham

La màxima felicitat per al major nombre.

Rebuig de les ficcions contractualistes i naturalistes.

El càlcul de la felicitat. L'utilitarisme hedonista: plaer i dolor.- Utilitat marginal i distribució.- Interessos perversos i egoisme dels governants.- Utilitat pública i felicitat privada.

La democràcia radical com a control dels governants.- L'harmonització artificial d'interessos.

Utilitarisme i elecció racional.

Montesquieu

Del espíritu de las leyes.

María del Carmen Iglesias: *Montesquieu. Política y ciencia natural*, Madrid, Alianza, 1984.

Josep M. Colomer: *Estudio preliminar a Montesquieu: Cartas persas*, Madrid, Tecnos, 1986.

Tocqueville

La democracia en América

El antiguo régimen y la revolución.

François Furet: *Tocqueville y el problema de la Revolución Francesa, dins: Pensar la Revolución Francesa*, Barcelona, Petrel, 1980.

Pierre Manent: *Tocqueville et la nature de la démocratie*, Julliard, 1982.

Jean-Claude Lamberti: *Tocqueville et les deux démocraties*, Paris, Presses Universitaires de France, 1983.

David Hume

Tratado sobre la naturaleza humana

Ensayos políticos (selección de Tecnos).

Adam Smith

Investigación sobre el origen y las causas de la riqueza de las naciones

Albert Hirschman: *Las pasiones y los intereses. Argumentos políticos a favor del capitalismo antes de su triunfo*, México, Fondo de Cultura Económica, 1978.

Josep M. Colomer: *Estudio preliminar a David Hume: Ensayos políticos*, Tecnos, 1987.

Bentham

Fragmento sobre el gobierno

Introduction to the principles of morals and legislation

Constitutional Code.

Antología (ed. de Josep M. Colomer), Península (en prensa).

H.L.A. Hart: *Essays on Bentham. Studies in Jurisprudence and Political Theory*, Oxford University Press-Clarendon, 1982.

Frederick Rosen: *Bentham and Representative Democracy*, Oxford University Press-Clarendon, 1983.

Josep M. Colomer: *El utilitarismo. Una teoría de la elección racional*, Barcelona, Montesinos, 1987.

Benigno Pendás: *J. Bentham. Política y derecho en los orígenes del Estado constitucional*, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales, 1988.

Mill

Sobre la libertad

Utilitarismo

Consideraciones sobre el gobierno representativo

John Robson: *The Improvement of Mankind. The Social and Political Thought of John Stuart Mill*, University of Toronto Press, 1968.

Fred Berger: *Happiness, Justice and freedom. The Moral and Political Philosophy of John Stuart Mill*, Berkeley, University of California Press, 1984.

Josep M. Colomer: *El utilitarismo cit.*

Mill

La tirania de la majoria.

Positivisme i progrés.

L'utilitarisme idealista: els plaers intel·lectuals i espirituals.- La felicitat com a autonomia personal i llibertat.- Intervenció estatal i cooperació.

Elitisme i participació.- La religió de la humanitat.

Utilitarisme i regles morals.

5. L'HISTORICISME

Hegel

L'Estat racional o ideal.

La visió idealista de la història.- Esperit universal i dialèctica.

Individu i societat civil com a regne de la necessitat.- L'Estat com a regne de la llibertat; fi, síntesi i moralitat.- La guerra.

Sobirania estatal, govern constitucional i classe universal.

Raó d'Estat i dialèctica.

Marx i Engels

La lluita de classes.

Materialisme dialèctic i materialisme històric.

Explotació i dominació de classe.- Propietat i Estat.- Alienació i consciència; la nova classe universal.- L'internacionalisme.

Revolució, dictadura del proletariat i societat sense classes.

Els marxismes.

Bibliografía

Obres generals

G. Sabine: *Historia de la teoría política*, Tecnos.

Fernando Prieto (ed.): *Lecturas de historia del pensamiento político*, Unión Editorial, 1989.

David Miller (ed.): *Diccionario del pensamiento político*, Alianza, 1989.

Fernando Vallespín (ed.): *Historia de la teoría política*, Alianza, 1989 y ss.

Machiavelli

El Príncipe.

James Burnham: *Los maquiavelistas*, Emecé, Buenos Aires, 1945.

Hobbes

Leviatán

Michael Taylor: *Hobbes State*, cap. 6 de *The possibility of Cooperation*, Cambridge University Press, 1987.

J.W.N. Watkins: *Qué ha dicho verdaderamente Hobbes* (1ª ed. 1965), Doncel, Madrid, 1972.

Enrique Lynch: *Introducción a Hobbes. Antología*, Península, Barcelona, 1987.

Jean Hampton: *Hobbes and the Social Contract Tradition*, Cambridge University Press, 1988.

Gregory S. Kavka: *Hobbesian Moral and Political Theory*, Princeton University Press, 1986.

Locke

Segundo ensayo sobre el gobierno civil

Richard Ashcraft: *Locke's Two Treatises of Government*, Londres, Allen & Unwin, 1987.

Rousseau

Del contrato social

Discurso sobre las desigualdades entre los hombres

J. Talmon: *Los orígenes de la democracia totalitaria* (1ª ed. 1951, reed. Penguin 1987), México, Aguilar, 1956.

Jacques Julliard: *La faute à Rousseau*, Seuil, 1985.

Kant

Fundamentación de la metafísica de las costumbres

Introducción a la filosofía del derecho, (selección del Centro de Estudios Constitucionales).

Kant como pensador político. Immanuel Kant 1724/1974, por Rolf Denker, Walter Euchner, Irigus Fetscher, Christian Ritter; ed.: Eduard Gerresheim, Bonn-Bad Godesberg, Inter Nationes, 1974.

Hegel

Lecciones sobre una filosofía de la historia universal

Filosofía del derecho

K. Popper: *La miseria del historicismo*, Alianza.

Marx-Engels

Manifiesto comunista

Prólogo a Contribución a la crítica de la economía política

La guerra civil en Francia.

Eric J. Hobsbawm: *Los aspectos políticos de la transición del capitalismo al socialismo*, in *Historia del marxismo* vol. 2, Barcelona, Bruguera, 1979 (trad. J.M. Colomer).

Jon Elster: *Introduction to Karl Marx*, Cambridge University Press, 1988.